

8.1 Předškolní vzdělávání dostupné pro všechny děti jako způsob podpory pro úspěšný nástup dětí do ZŠ

Jak toto téma vidí Zpráva OECD

Důležitost PV a rizika spojená s jeho absencí jsou shodně vnímaná jak experty OECD, tak odbornou veřejností v ČR. PV je velmi efektivní a má prokazatelný vliv na úspěšnost v dalším vzdělávání.

OECD zdůrazňuje vysokou efektivitu vynaložených prostředků do vzdělávání dětí již v předškolním věku a jeho zásadní význam pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Účelem je zabránit vzniku obtížně překonatelných rozdílů mezi dětmi už v době nástupu do povinné školní docházky. Zároveň upozorňuje na rizika předčasného rozdělování dětí do různých vzdělávacích směrů a neomezené volby školy. V oblasti předškolního vzdělávání se toto riziko dotýká docházky dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí do běžných tříd MŠ a 1. tříd běžných ZŠ. OECD proto doporučuje zlepšit informovanost rodičů, podporovat jejich reálné rozhodování při výběru školy a další opatření, která umožní dobrou přípravu na ZV.

Nízké investice vedou k nedostatku péče o děti, k nízké kvalitě vzdělávání, nerovnému přístupu a segregaci dětí podle příjmu jejich rodin – a následně k horším výsledkům ve vyšších ročnících vzdělávání (OECD, 2012b).

Zprávu OECD aktuálně doplňují nové výsledky mezinárodních šetření, které význam předškolního vzdělávání potvrzují. Například šetření PIRLS/TIMSS 2011 u žáků 4. ročníků ukazuje, že PV hraje důležitou roli v přípravě dětí na školní docházku, byla potvrzena kladná závislost mezi jeho délkou a dosaženým výsledkem. Žáci, kteří navštěvovali některou z forem předškolního vzdělávání delší dobu, dosahovali v průměru lepších výsledků ve čtenářské gramotnosti, matematice i v přírodovědě než žáci, kteří navštěvovali PV pouze krátce nebo vůbec (Mullis, 2012).

Jaká je situace v ČR a jak ji hodnotí odborná veřejnost

Předškolní vzdělávání v ČR není povinné, přesto podle zákona tvoří velmi důležitou počáteční etapu vzdělávání a výchovy. Jeho úkolem je vytvářet základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání, vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do ZV a poskytovat speciálně pedagogickou péči dětem se SVP (ČŠI, 2013d).

PV je odbornou veřejností chápáno jako významný prostředek vyrovnávání rozdílů mezi dětmi, který do určité míry v začátku vzdělávací dráhy pomáhá snížit handicap dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí. Předškolní věk je z pedagogicko-psychologického odborného hlediska velmi senzitivním obdobím právě pro vytváření dobrých základů sociálních a kulturních návyků. Na druhou stranu jsou to často právě děti pocházející z málo stimulujícího rodinného prostředí, včetně dětí ze sociálně znevýhodněných rodin, které se PV nezúčastní, a jejich handicap při nástupu k povinné školní docházce se tím ještě zvětšuje.

Vývoj účasti dětí v PV sleduje a vyhodnocuje pravidelně ve svých výročních zprávách Česká školní inspekce. Účast dětí v posledním roce PV klesá, viz tabulka 4.